

De Beaver

Ze hebben oranje tanden, schubben als een vis en zijn vooral actief in het donker. Vis houden ze niet van, maar wat eten ze dan?

Vogels op de tast

Vogels voelen ook, maar hoe dan? Henny neemt je mee in de wereld van de tast van vogels. Veren, snavels, huid, allerlei lichaamsdelen spelen hierin een rol.

Ga je mee?

Je kunt mee naar de Sterrenwacht, wandelen met volle maan en de wereld van de paddenstoel ontdekken. Kijk voor meer activiteiten op de achterzijde!

Interview

Mathijs, een bijenliefhebber en boekschrijver. Druk bezig met Zwarte bijen en honingslingeren, maar hij maakt ook graag foto's in de natuur.

coverfoto:
paul poels fotografie

Algemeen

Wat is het IVN?

Het Instituut Voor Natuur, educatie en duurzaamheid is een landelijke vereniging met plaatselijke afdelingen. IVN De Maasdorpen is een afdeling met als werkgebied gemeente Horst aan de Maas.

Wat wil het IVN?

Mens en natuur zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. Wij als IVN verbinden mensen en natuur. We laten jong en oud beleven hoe leuk, gezond én belangrijk natuur is. Op die manier dragen wij bij aan een duurzame samenleving, individuele gezondheid en het welzijn van iedereen.

Wat doet onze afdeling?

Onze afdeling richt zich op onderhoud van natuurgebieden, inventarisaties, educatie door middel van excursies, lezingen, cursussen, workshops, thema-avonden en natuurlessen op scholen.

Hoe werkt onze afdeling?

Alle activiteiten van IVN De Maasdorpen zijn vrijwilligersactiviteiten. Veel leden zijn binnen de vereniging actief. Het hart van onze vereniging zijn onze werkgroepen, daarnaast zijn ook leden actief in de natuurfotografie en met insecten.

Behalve werkgroepen zijn er twee commissies en kortlopende projecten. Heb je belangstelling?

Neem contact op en sluit je aan!

Ons verenigingslokaal is het Zoemhukske, Kasteellaan 3, Horst.

Hoe word je lid?

Geef je op via <https://www.ivn.nl/word-lid> je wordt dan automatisch lid van de dichtstbijzijnde afdeling.

Of meld je aan via

<https://www.ivn.nl/afdeling/de-maasdorpen>

Wat kost een lidmaatschap?

De contributie bedraagt € 24,00 per jaar. Heb je een huisgenoot die lid wil worden? Die betaalt maar € 7,50.

De contributie wordt geïnd door IVN Amsterdam via een machtiging met digitale factuur.

Opzeggen? De opzegtermijn is een jaar. Het lidmaatschap beëindigd precies 1 jaar na opzegging.

Wat ontvang je als lid?

Je kunt gratis of met korting deelnemen aan cursussen en lezingen.

Je ontvangt 4x per jaar het tijdschrift Mens en Natuur én je krijgt 10% korting in onze IVN webwinkel.

Contact?

Je kunt contact opnemen via het secretariaat: ivndemaasdorpen@gmail.com

Werkgroepen & Commissies

Activiteiten & Gidsen

Ton Hagens tonhagens@home.nl
+31 6 143 91 402

Plantenwerkgroep

Joke Bussemakers jpp.bussemakers@hetnet.nl
+31 77 46 732 64

Vogelwerkgroep

Jacques Driessen jdrieivn@xs4all.nl
+31 77 38 285 10

Evenementencommissie

Dick Best d-best@kpnmail.nl
+31 77 37 457 40

VNel

Bart Reintjes wreintjes@ziggo.nl
+31 6 284 95 503
Ton Wismans wisma205@planet.nl
+31 77 46 737 20

Scholenwerkgroep Cora Oostendorp

Scharrelkids Jeugwerkgroep René Colbers

Communicatie commissie - ComCom

webredactiecomcom@gmail.com

Facebook, Instagram, IVNwebsite & Kwekker
Ilse Hagens, Miep Philipsen, Jacques Driessen,
Cora Oostendorp & Marlo Godding.

IVN Website:

<https://www.ivn.nl/afdeling/de-maasdorpen>

Bestuur

Voorzitter & Secretaris

Cora Oostendorp cora@bourgonjon.nl
+31 77 32 700 26
+31 6 305 16 785

Penningmeester & Ledenadministratie

Koos Agricola koosagricola@home.nl
+31 77 32 700 13

Leden

René Colbers rene@colbers.nl
+31 6 133 28 758

Jos van Lin josvanlinivn@gmail.com
+31 77 46 78 200

Marlo Godding marlogoddingivn@gmail.com

Kwekker

IVN De Maasdorpen - Oktober 2021

Voorwoord

Beste lezers,

In het laatste weekend van september kon men bij de Gortmeule genieten van een natuurmarkt. Ook onze afdeling was vertegenwoordigd. Dit keer hadden we onze collectie opgezette dieren uitgesteld. We hadden gekozen voor dieren die in de directe omgeving van het landgoed voorkwamen, zoals de Vos, Das, Bunzing, Egel en Buizerd.

Zodra ouders met kinderen onze dieren zagen, werd meteen gewaarschuwd dat ze die niet mochten aanraken. Logisch, opgezette dieren zijn duur en ook kwetsbaar. Toch mochten de kinderen van ons met hun handen 'kijken'. Aarzelend streken de vingertjes over de vacht, peuterden aan de nagels en voelden aan de tanden. De meesten vonden het eerst maar eng. Een enkele, met meer moed, probeerde zijn vingers in de (glazen) ogen te steken.

De volwassenen hadden meer aansporing nodig om de dieren te aaien. Maar uiteindelijk waren ze even nieuwsgierig en konden ze het niet laten ze allemaal aan te raken. Men was verbaasd dat de haren zo verschillend aanvoelen: stug, weerbarstig, zacht. Ook de egel werd 'geaaid'. Want niet alleen kinderen hebben een onweerstaanbare drang om alles wat hun belangstelling heeft, te betasten.

Misschien hebben mensen de behoefte om een persoonlijke relatie tot stand te brengen met het voorwerp van hun interesse. Een mens behoort immers tot de 'grijpdieren' en kan zo'n relatie het meest intensief tot stand brengen door vastpakken of in ieder geval aanraken. Alleen maar 'kijken naar', is te onpersoonlijk. Als u weer eens in de natuur bent, 'kijk' dan eens met uw handen. Hiermee bedoel ik niet dat u bijvoorbeeld allerlei planten moet gaan plukken maar voel eens aan een blad of bloem.

Ik wens jullie veel leesplezier

Cora Oostendorp

Foto Jos van Lin - Natuurmarkt

Inhoud

- 2 Algemene informatie
- 3 Voorwoord
- 4 De Meerkoet
- 5 Aankondiging Vogelcursus*
- 5 Sterrenwacht bezoek*
- 6 Bevers
- 9 Wandelen bij Volle maan*
- 9 Rare groeisel
- 10 Tast bij vogels
- 12 De Gortmeule
- 14 Het interview
- 16 Ommetje 't Grootveld
- 18 Sporen kweken
- 19 2x Paddenstoelen*
- 20 Door de rivier ontzien
- 21 Tellers gevraagd*
- 21 Meedoen met VNeI*
- 22 Uit de oude doos - Behangersbij
- 22 Hooiwagen is geen spin!
- 23 Wil jij ook schrijven?
- 23 Vacatures
- 24 Activiteiten*

Colofon

Cora Oostendorp - eindredactie

Marlo Godding - vormgeving

Redactieadres

ivndemaasdorpen@gmail.com

De Meerkoet

(FULICA ATRA)

AUTEUR: PETER VAN NIES

Je komt de Meerkoet tegenwoordig overal tegen, of het nu in een parkvijver of sloot is, een rivier of meer, het maakt hem niet zoveel uit. Het moet wel zoet water zijn en er moet wat oeverbegroeiing zijn, bepaald geen overdreven wensen. Daar waar ik vroeger vrijwel uitsluitend Waterhoentjes zag die, net als de Meerkoet behoort tot de familie van de rallen (Rallidae), lijkt het wel of deze nu grotendeels plaats hebben moeten maken voor Meerkoeten. Wereldwijd bestaat de rallenfamilie uit 143 soorten, waarvan 10 soorten koeten. De Meerkoet is hiervan de meest voorkomende en meest verbreide soort. Hij komt voor in zowel Europa, Australië als Azië.

Somber uiterlijk

De Meerkoet is een donkergrijze vogel (maar van een afstand lijkt hij wel roetzwart) van 36 tot 38 cm. Gelukkig heeft hij een witte snavel en dito bles ter compensatie van het sombere zwart; vanwege die bles noemen de Duitsers hem Blässhuhn (spreek uit als bleshoen). Door dat wit is hij al op grote afstand herkenbaar en kan hij niet verward worden met het Waterhoen dat een vuurrode bles en snavel heeft met een gele punt. Hij heeft krachtige, grijze poten die hem in gevechten met rivalen goed van pas komen (daarover dadelijk meer). Zijn tenen zijn eveneens grijs en voorzien van lobben, vergelijkbaar met stukjes zwemvlies. Volwassen vogels hebben een rode iris. Mannetje en vrouwtje zien er hetzelfde uit, maar het vrouwtje is gemiddeld iets kleiner dan het mannetje. De jongen zijn wat lichter van kleur, hebben een grijze snavel, bruine ogen en missen de witte bles.

Meerkoeten zijn geen goede vliegers en doen dat dan ook alleen maar als het echt nodig is. Het opstijgen uit het water gaat moeizaam: er moet een heel stuk over het water gelopen worden alvorens de 'take off' een feit is.

Meerkoet

Waar vindt hij zijn voedsel?

We treffen de Meerkoet meestal zwemmend op het water aan, waar hij leeft van waterplanten, insecten en andere

kleine waterdiertjes. Om het voedsel te bemachtigen duikt hij onder water net zoals duikeendjes dat doen: met een sprongetje, maar hij graast ook wel op het land. Dit laatste vooral in voor- en najaar als er geen jongen zijn. Met onder andere zwanen, ganzen en enkele eendensoorten is de Meerkoet een van de weinige vogelsoorten die bladeren kunnen eten. Deze vogels hebben bacteriën in de darmen die nodig zijn om de cellulose in het blad af te breken tot opneembare voeding; de meeste andere vogels missen deze bacteriën. Ze zijn zowel overdag als 's nachts actief. Om veilig te kunnen slapen, zoeken ze open water op. In de winter leven ze sociaal in grote groepen op wateren die niet dichtvriezen, bijvoorbeeld in het IJsselmeer, de randmeren en de Zeeuws/Zuid-Hollandse Delta. In strenge winters, als de meren dichtvriezen, trekken ze ook naar zee, het ziet er dan vaak zwart van de Meerkoeten.

Gevechten

In het broedseizoen is dat sociale karakter echter ver te zoeken. Vanaf het voorjaar, als de nestbouw aan de orde komt, zijn ze zeer territoriaal. Met snavel en klauwen vallen ze elke indringer aan en proberen hem onder water te duwen en te houden, tot de verliezer kans ziet te vluchten. Het gekrakeel en gefladder van vleugels is dan niet van de lucht. Waar veel Meerkoeten zijn, nestelen ze ook nooit ver van elkaar en er is dan altijd wel een exemplaar dat een ander te na komt, met meermalen per dag een robbertje vechten als gevolg. De Meerkoet laat geen gelegenheid onbenut om zijn spierballen te tonen. Ja twistziek, dat zijn ze, en ze schrikken er niet voor terug om zelfs eenden en futen aan te vallen. Maar het is wél heerlijk om die confrontaties gade te slaan, waarbij gelukkig nooit dodelijke ongelukken voorkomen.

De voortplanting

Het stevige nest van drijvende planten (o.a. Riet, Egelskop en Lisdodde) wordt meestal tamelijk open tegen een begroeide oever aan gelegd. Stadsmeerkoeten gebruiken als bouw materiaal vaak de meest wonderlijke rommel die in de omgeving maar te vinden is, van mondkapjes tot autobanden! Het vrouwtje verwerkt het bouw materiaal dat door het mannetje wordt aangesleept. Zelfs als het vrouwtje al zit te broeden brengt hij nog materiaal. Tussen eind maart en half mei worden de eieren gelegd, maar bij verstoring ook nog wel in juli en augustus. De vijf tot tien gebroken witte eieren met fijne roodbruine tot zwarte puntjes worden door beide ouders in 21-24 dagen uitgebroed. De jongen blijven een dag of drie, vier op het nest en keren alleen terug om door hun ouders warm te worden gehouden. De eerste dagen zorgt het mannetje voor al het voedsel, maar later neemt ieder van de ouders enkele jongen onder zijn/haar hoede.

In het begin zien ze er nogal vreemd uit: het dons op kop en hals is oranje met gele punten, maar dat verandert al snel. Ze krijgen dan een grijsachtig met wit, pluizig verenpak dat na verloop van tijd bijna helemaal zwart kleurt maar wat valer is dan bij de volwassen vogels. Voor een voorspoedige groei eten de jongen de eerste tien dagen voornamelijk waterinsecten, die in eerste instantie door de ouders aan hen worden gevoerd. Daarnaast worden ze wereldwijd gemaakt tot ze na ongeveer acht weken kun-

nen vliegen. Soms broedt een paar ook nog een tweede keer in hetzelfde jaar. Het is niet ongebruikelijk dat de jongen uit het eerste nest dan meehelpen bij het grootbrengen van de jongen uit het tweede nest, een gedrag dat Waterhoentjes trouwens ook vertonen.

Meerkoet op nest

Hun toekomst

Het gaat niet slecht met de Meerkoeten in ons land. Sinds de jaren zestig van de vorige eeuw is er sprake van een toename, in de jaren 1975-2000 van bijna 10%. Het aantal broedparen wordt geschat op 110.000 tot 140.000 (2013-2015, Sovon Vogelatlas). In de winter trekt een deel van de Nederlandse populatie weg naar Zuidwest-Europa maar dat wordt méér dan aangevuld met exemplaren uit Noord- en Noordoost-Europa waardoor het totale aantal dan toeneemt tot 350.000 tot 370.000 exemplaren. In het voorjaar vindt de paarvorming plaats en keren ze terug naar hun broedgebieden.

Start vogelcursus 2022*

	Praktijk	Theorie
Data	5 & 19 maart 9 & 23 april 7 & 21 mei	11 april

*Meer informatie volgt later op onze website en in deze Kwekker

Excursie

Sterrenwacht

Kosten: € 3,-

14 december 2021

19:30 - 22:00

Jan Paagman Sterrenwacht

Ostaderstraat 28,

5721WC Asten.

www.sterrenwachtasten.nl

Wat weet jij van de sterrenhemel?

In december is er een excursie naar de Jan Paagman Sterrenwacht. Tijdens de excursie geeft onze gids een inleiding in de geheimen van het heelal en neemt ons in het Pieterse planetarium mee op een reis door de sterrenhemel.

We krijgen uitleg over de sterrenkijker en misschien kunnen we een blik in het heelal werpen. Een onbewolkte avond kunnen we niet garanderen, maar de sterrenwacht heeft met de sterrenkijker, het planetarium en een permanente tentoonstelling over het heelal ook op een bewolkte avond genoeg te bieden voor een interessante en leerzame avond.

De excursie vindt plaats onder voorbehoud van de dan geldende corona regels, nadere info volgt via onze nieuwsbrief en website.

Deelname is alleen mogelijk door je van te voren aan te melden via onze IVN website.

(Geschreven door Joke Steeghs)

Sterrenwacht

Bevers in ons land

AUTEUR: RENÉ COLBERS

Als natuurgids maak ik vele wandelingen met mensen door de natuur. Vaak hoor je meningen over het leven van de bever, hoe schadelijk dit dier toch wel is. Dat is de reden waarom ik de 'pen' ter hand neem om het leven van de bever duidelijk te maken voor een groter publiek.

Bevers spotten

Veel mensen verwachten bevers te zien als ze met mij op pad gaan. De kans dat je een das ziet is echter vele malen groter dan het zien van een bever om de eenvoudige reden dat de bever later op de dag actief is.

Foto Paul Poels - Zwemmende bever

Een bever is waar te nemen tussen 8 uur 's avonds en 5 uur 's morgens. In een rustig gebied waar weinig mensen komen wil een bever wel eens in de zon liggen te genieten. Ze zijn het beste te observeren vanuit een bootje op het water. Op deze wijze zijn ze ook vaker gefotografeerd langs de oever van de Maas.

Uiterlijk

Bevers zijn de grootste knaagdieren van Europa die in familie verband leven. Een familie leeft in een territorium van 1 tot 7 km oeverlengte. Dit is sterk afhankelijk van het voedselaanbod langs de oevers van het water. De romp van een volwassen dier is 70-100 cm lang. Hij weegt tussen de 15 kg en 35 kg. Zijn ogen en oren zijn klein. Hij heeft grote, oranje snijtanden.

Foto Cora Oostendorp - Beverschedel

Deze groeien zijn hele leven door. Het glazuur is oranje door ijzer. Dat maakt de snijtanden 'ijzersterk'. Hiermee kan hij bomen met een diameter van wel 50 cm diameter doorknagen. Omdat de voorkant van de snijtanden harder is dan de achterkant, blijven ze automatisch scherp. Tussen de tenen van zijn achterpoten zitten zwemvliezen.

Foto Cora Oostendorp - Zwemvliezen

Zijn vacht is dicht en goed bestand tegen water. Bevers hebben een grote, platte staart die bedekt is met schubben. De staart wordt gebruikt als roer tijdens het zwemmen, om er alarm mee te slaan op het water en om vet in op te hopen als reserve voedsel tijdens de winter.

Foto Cora Oostendorp - Beverstaart

Vlees of vis?

Op de bever is in het verleden zwaar gejaagd om diverse redenen. Een van die redenen was het vleesverbod in de vastentijd in de Middeleeuwen. In de 15e eeuw had de kerk vele vastendagen voorgeschreven waaronder een periode van 40 dagen. Een jongen uit die tijd schreef in zijn schoolboek: "Je kunt je niet voorstellen hoe zat ik vis ben, en hoezeer ik naar vlees verlang, want ik heb de hele vastentijd niets anders dan gezouten vis gegeten."

Vooral bisschoppen waren gewend aan vorstelijke maaltijden en al die vis kwam hun de keel uit. Daarom probeerde men het vleesverbod te omzeilen door het bedenken van creatieve oplossingen. Een daarvan was het eten van bevervlees. Bevers leefden immers in water en hadden een staart met schubben. Daarom viel dit dier niet onder 'vlees' maar onder 'vis', was hun redenering.

Vacht

Niet alleen voor het vlees werd er op de bever gejaagd. In de 16e eeuw nam de jacht nog verder toe om hun vacht waar men heerlijke warme bontjassen van maakte. Hun vacht bestaat namelijk uit twee lagen van verschillende soorten haren. Aan de buitenkant zitten lange, glanzende vette haren. Die zorgen ervoor dat de beverhuid niet nat wordt. Bontjassen van bevervacht kunnen goed tegen nat weer en worden zelfs nog mooier in regen of ijzel. Onder de vochtafstotende haren zitten grijze wolharen die ervoor zorgen dat het dier niet afkoelt in het koude water. De haren staan zeer dicht opeen, wel 23.000 per cm². Ter vergelijking: een mens heeft slechts 300 haren per cm². Hierom werden jassen van beverbont graag gedragen in koude streken zoals in het noorden van Rusland.

Castoreum

Tussen de anus en de geslachtsklieren van de bevers zitten castor-klieren. Dit zijn geurklieren waarin een stof gemaakt wordt die men castoreum of bevergeil noemt. Dit is een donkerbruine, harsachtige, olieachtige afscheiding met een zoete geur en een bittere smaak. De bever zet hiermee zijn territorium af. Castoreum geeft niet alleen informatie aan andere bevers dat dit een territoriumgrens is, maar bevat ook informatie over het geslacht en de sociale status. Bij mensen was castoreum erg in trek en ook hiervoor werd veel op de bever gejaagd. Bevergeil werd vroeger namelijk toegepast als medicijn en men beschouwde het als een wondermiddel. Niet zo gek, want in castoreum zit salicylzuur en dat is een van de bouwstenen van aspirine. De bevers halen deze stof uit wilgenschors.

Uitgestorven en weer geïntroduceerd

Vissers dachten vroeger dat bevers, net als zij, op vis joegen. Om die reden sprongen ze niet bepaald zachtvaardig om met een in het visnet verstrikte 'concurrent'. In 1826 verdween de laatste bever uit Nederland. Omstreeks 1900 was de bever in bijna geheel Europa verdwenen. Enkele kleine populaties bleven over, onder andere langs de Elbe (Duitsland) de Rhône (Frankrijk), in Noorwegen en Polen. Later is de bever door beschermende maatregelen en verplaatsing in veel landen weer teruggekeerd. De koplopers bij het uitzetten van bevers waren Duitsland en Frankrijk. In Duitsland werden de eerste bevers uitgezet in de Noord-Eifel. Deze dieren kwamen van pelsfokkerijen uit Polen en Rusland. Dit zijn donkere (Canadese bevers) met een ander DNA profiel dan de bruine bever uit het Elbe gebied. In Nederland heeft men in 1988 de eerste bevers uitgezet in de Biesbosch en de Gelderse poort. Deze kwamen uit het Elbe gebied. Ze zijn nog het meest verwant aan de bevers van vroeger. Het ging echter niet goed met de bevers in de Biesbosch en Gelderse poort, er dreigde inteelt omdat de populaties te geïsoleerd leefden. Ondertussen

kwamen er al bevers via de Eckeltse beek (1992), de Roer (1998), de Swalm, de Worms, de Niers (alle in 1999) maar ook via de Maas ons land binnen. Om de bevers in de Gelderse poort en Biesbosch te helpen is men in de periode 2002 – 2004 op andere locaties begonnen met het uitzetten van bevers uit het Elbe gebied. Zoals we nu weten is dit een groot succes geworden. In Limburg leven op dit ogenblik ± 1200 bevers.

Foto René Colbers - Bever biotoop - Schuitwater

Met de bevers in de Biesbosch gaat het nog steeds niet goed, hun voedsel is te eenzijdig waardoor er ook minder jongen geboren worden.

Levenswijze

Er zijn nog steeds mensen die denken dat bevers ook vis eten, dat is dus niet zo. Een bever leeft het grootste gedeelte van het jaar van kruidachtige planten zoals de wortelstokken van Gele plomp, Iris, Waterlelie; eigenlijk zo'n beetje alles wat op de oever groeit. In de herfst begint hij aan bomen te knagen. De bast en takken dienen als voer, met de stammen bouwt hij aan de dam. De takken zijn ook bedoeld als wintervoorraad. De bever steekt die onder water in de modder. Mocht de sloot dicht vriezen dan heeft hij altijd onder het ijs nog iets om te eten. Dit is ook een van de redenen waarom deze knager dijken bouwt. Onder het ijs heeft hij een ruimte van 50 cm water nodig om te kunnen zwemmen, en de ingang van zijn burcht moet onder water liggen. Zijn lievelingsbomen zijn de Wilg, de Populier, de Zwarte els, de Berk en af en toe een Eik.

Foto Cora Oostendorp - Knaagsporen

De tanden van een bever groeien hun hele leven door net zo als bij de andere knaagdieren. En dat kan uiteindelijk voor de bever fataal worden, als ze zo lang worden dat hij niet meer kan kauwen. Over de Eik gaat het verhaal dat het hoofdzakelijk oude bevers zijn waarvan de tanden te lang geworden zijn en die vervolgens hard hout zoeken om de tanden sneller af te laten slijten. Of dat zo is heb ik nooit vast kunnen stellen, dat zijn waarschijnlijk vermoedens. Een bever eet ongeveer 300 kilo bast per jaar, dat valt dus erg mee. Als hij echt dammen gaat maken, kan zijn houtbehoefte oplopen tot 4000 kilo. In de dammen vind je vaak hout terug dat al afgekloven is. In ons land bouwt de Europese bever geen grote dammen zoals de Canadese bever in Canada.

Jongen

De Canadese bever is een heel ander dier en kruist niet met de West Europese bever omdat hij een ander DNA profiel heeft. Mocht hij toch paren dan zullen daar geen jonge bevers uit voortkomen. Bevers leven in het wild ongeveer 10 tot 15 jaar. In gevangenschap, onder goede omstandigheden, leven zij maximaal 25 jaar. De bever is vier jaar oud als zij haar eerste jongen krijgt. Zij krijgt twee tot maximaal drie jongen per jaar. Het aantal jonge bevers is afhankelijk van het voedselaanbod en de diversiteit in het aanbod. De jonge bevers worden door het ouderpaar opgevoed ondersteund door twee-jarige jongen. Het gaat in de Biesbosch nog steeds niet goed met de bever, het aanbod van voedsel is te eenzijdig voor de jongen. Als de jonge bevers drie jaar oud zijn, moeten ze het ouderlijke nest verlaten. In een burcht leven dus ongeveer zes à zeven bevers en niet meer.

Foto René Colbers - Beverburcht

Na het verlaten van het nest breekt voor de jongen een gevaarlijke tijd aan. Bevers zijn heel erg territoriaal en verdedigen hun territorium met inzet van hun eigen leven. Komen deze jonge bevers in een territorium van een andere bever dan is het vechten geblazen tot een van twee opgeeft en wegvlocht. Maar dan kan de schade al zo groot zijn dat hij aan zijn verwondingen alsnog overlijdt. Ook door het verkeer sneuvelen veel jonge bevers. Gelukkig zie je steeds vaker wildrasten met wildtunnels langs wegen en autowegen zodat de dieren veilig over kunnen steken.

Schadelijk?

Beheerders van natuurparken zijn enthousiast over de terugkeer van de bever. Door hun geknaag, verjongen ze het bos en ontstaat een natuurlijke leeftijds-opbouw. Op de open plekken komt meer licht waardoor hier kruiden en struiken gaan groeien. Dit geeft meer biodiversiteit. Langs de oevers van beken wordt de oevervegetatie laag gehouden wat de doorstroming van het water bevordert. Door de dammen ontstaan meertjes die het leefgebied worden voor kikkers, libellen, paaiende vissen en waterplanten. En als het voedsel voor de bever op die plek te schaars wordt, trekt hij weg en kan het bos weer terugkomen. Maar niet iedereen is blij met de werkzaamheden van de bever. De beverdammen kunnen het water zodanig opstuwten dat landbouwgebieden gaan onderlopen.

Foto René Colbers - Beverdam

Door het graven in oevers kunnen er langs de rand van de beken gevaarlijke situaties ontstaan omdat hoeven van paarden of koeien hierin kunnen wegzakken en ook zware machines lopen dit gevaar. Verder vinden bevers gewassen als maïs, suikerbieten en fruit erg lekker en brengen ze schade toe aan de landbouw.

Kort samengevat: het gaat goed met de bever, hij heeft geen vijanden. Dat zal wel veranderen als de wolf zijn woongebied komt. In Duitsland leeft een populatie wolven die gespecialiseerd is in het vangen van deze dieren.

Voorlopig worden de bevers alleen waar dat noodzakelijk is, onder strenge voorwaarden, afgeschoten.

Geraadpleegde bronnen: onder andere de site van Ark, de site van de Zoogdierenvereniging Nederland, Historianet.nl en veel eigen ervaring.

Wandelen bij volle maan

AUTEUR: PIET SEGEREN

18 december - 19:30 tot 21:30
5 km wandeling
Niet geschikt voor mindervaliden
Start parkeerterrein Gussenweg
Neem een (zit)kussentje mee
Draag géén sterke luchtjes
Honden zijn niet toegestaan
! Lees de praktische tips !

Eén nacht per maand staat de aarde precies tussen de zon en de maan. Vanaf de aarde is dan de door zonlicht weerkaatste zijde van de maan helemaal te zien: het is volle maan. Volle maan heeft invloed op de natuur. Zo zijn de getijden van de zee op dat moment het sterkst. Maar het spreekt ook tot de verbeelding. Al eeuwenlang doen volksverhalen de ronde over bij maanlicht huilende wolven en rondolende witte wieven.

Als we gaan wandelen zijn we gewend de omgeving vooral met onze ogen waar te nemen. Onze andere zintuigen gebruiken we dan veel minder. In het donker is echter alles anders. Dan gaan we automatisch onze andere zintuigen wat meer gebruiken. Daarom is een vollemaanwandeling ook zo'n bijzondere ervaring. Mede omdat de volle maan door alle tijden heen de fantasie van de mensen geprikkeld heeft. Denk aan verhalen over weerwolven, en spoken die ronddwalen over heidevelden. We kennen de werkelijke invloed van de maan op onze aarde, zoals de getijden eb en vloed.

----Kwekkertje

Rare groeisels

Fotograaf & auteur Cora Oostendorp

Een paar weken geleden liep ik in Maaspark Ooijen-Wanssum. Vlak langs het pad waren de planten zich nog aan het herstellen van het hoge water. Er lag een dun laagje slib op de bodem en de kleine lage plantjes waren bezig daar doorheen te groeien.

Plotseling viel mijn oog op iets raars. Het waren diverse fris-groene strookjes van ongeveer 10 cm lang en 3 cm breed. De strookjes lagen op verschillende plekken in groepjes, min of meer uitgewaaierd. Toen ik nauwkeurig keek, zag ik in de strookjes kleine smalle blaadjes die dicht opeen stonden met een scherpe grens met het bruine slib. Aan één kant van ieder strookje liep een bruine stengel. Groepjes bruine stengels leken vanuit één plek te komen.

In de Schadijkse bossen lopen we over open terrein met goed zicht op de nachtelijke hemel, maar ook over smalle bospaadjes, omgeven door bomen, die het zicht naar boven bijna helemaal afsluiten. Al lopende zullen we steeds beter de geluiden van het nachtelijke bos horen. Veel dieren zijn dan actief. Zullen we uilen horen, of het ritselen van bosmuizen? Of het blaffen van een ree?

Kom het meemaken,
en wandel met ons mee!
Deelname van te voren opgeven
via de website IVN Maasdorpen.

Praktische tips:

- Draag donkere, "stille" niet ritselende, warme kleding.
- Trek goede wandelschoenen aan.
- Zaklamp? Nee, ogen wennen snel in het donker.
- Er zijn muggen en controleer achteraf ook op teken.
- Door weersomstandigheden en de opkomst van de maan kan de wandeling eerder of later starten dan aangegeven, vul daarom je telefoonnummer in bij aanmelding.
- Prijs is inclusief koffie/thee.

Foto Cora Oostendorp

Ineens begreep ik het. Toen het water steeg, groeiden hier grassen met rijpe zaden die nog wel in de aar zaten. Door de stroming werden de grashalmen naar één kant gebogen. De aren met de rijpe zaden werden tegen de grond gedrukt en bedekt met een dun laagje slib. Na het wegtrekken van het water, gingen de zaden kiemen. Ieder groen strookje was een mini-grasveldje geworden.

Tast bij vogels

AUTEUR: HENNY GROULS

De tast is een zintuig dat diverse gewaarwordingen kan registreren, zoals druk, trilling, beweging, warm, koud, pijn, jeuk, textuur.....Minuscule tastlichaampjes ofwel receptoren nemen de gevoelens op en geven die via zenuwen door aan de hersenen. De verschillende gevoelens hebben allemaal andere receptoren. Dat verklaart dat op verschillende delen van het lichaam de gevoeligheden anders kunnen liggen.

Kroelen

Een hond vindt het prettig als zijn baasje met zijn vingers in zijn nekharen kroelt. Maar dat gevoel is wederzijds. De tastzin in onze vingertoppen zorgt ervoor dat mensen dat kroelen bij de hond ook prettig vinden. Dit is niet alleen het geval bij dieren met een vacht. Het kroelen in een verenpakket, vooral op de kop en in de nek, is voor een vogel ook een prettige ervaring. Daarnaast kunnen vogels ook genieten als ze bij hun partner met de snavel door het verenpakket kroelen. In het Engels gebruikt men voor deze bezigheid het woord 'allopreeing'; waarmee bedoeld wordt het verzorgend verwennen van het verenpakket bij de partner. Een goede vertaling voor dit woord ontbreekt, 'kroelen' komt er het kortste bij. De partner vindt het fijn, vooral als het in de nek of op de kop plaatsvindt. Maar ten aanzien van de ander rijst de vraag: wat krijgt hij terug voor deze behandeling met zijn hoornige snavel? Wat vindt hij daar plezierig aan? Het antwoord is, dat de snavel niet gevoelloos is; in tegendeel zelfs.

Tast in de snavel

In de snavel van vogels zitten putjes met daarin tastreceptoren die verbonden zijn met zenuwen. De plaats in de snavel en het aantal putjes verschillen sterk per vogelsoort. Die tastreceptoren verklaren bijvoorbeeld waarom een papegaai zo behendig kan zijn met zijn snavel. Bij een eendensnavel zijn in de rand van de bovensnavel putjes te voelen (niet bij een papegaai proberen) het zijn er twintig. In de ondersnavel daarentegen zijn het er honderdtachtig. In deze putjes zitten receptoren voor druk en aanraking (lichaampjes van Herbst) en receptoren voor trilling (Grandy-lichaampjes) (Natuurlijk komen deze receptoren ook in andere delen van het lichaam voor).

Foto Mariet Verbeek - Slobbeend

Een Slobeend kan bijvoorbeeld met behulp van deze sensoren in de snavel uit de prut die hij in zijn snavel opneemt feilloos het voedzame deel sorteren en consumeren. Modder steentjes en water wordt weer uitgespuugd. Dat kunnen mensen niet. (Test: neem een bord heerlijke rijstepap met pruimen en roer daar een lepel metselzand doorheen. Eet de pap op en spuug het zand uit in een naaste het bord staand kommetje)

Een Vink, die bij zijn partner in de nek kroelt (allopreeing) heeft ook die tastreceptoren in zijn snavel en kan precies voelen dat hij op een prettige manier zijn partner behaagt. Diezelfde receptoren wijzen de Vink, samen met zijn tong, ook de weg bij het verwijderen van het vlies om een zaadje.

En de Specht dan, met zijn haksnavel? De punt is inderdaad heel hard en ongevoelig, maar de tasters binnen in de snavel wijst hem feilloos de weg bij het eten.

Veelzijdige snavel

Waadvogels, die voedsel zoeken door hun snavel in de grond te steken kunnen, elk op hun eigen manier, hun prooi waarnemen. Daarvoor zijn drie verschillende manieren bekend: door aanraking van het prooidier, door waarneming van trillingen van het prooidier of, en dat is wel heel bijzonder, door de prooi te lokaliseren met behulp van drukgolven. Door de snavel in de grond te steken produceert hij een drukgolf.

Foto Mariet Verbeek - Scholekster foeragerend (Waadvogel)

De drukgolf gaat niet door de prooi heen. De richting waarin de prooi zich bevindt is dan bekend. Door enkele keren de snavel in de grond te steken maakt hij een driedimensionaal beeld en lokaliseert hij zo de prooi. Er zijn ook vogels die een combinatie van deze technieken gebruiken om prooi te zoeken; bijvoorbeeld de Kievit. De Kiwi, een vogel die vrijwel niets kan zien en alles op de tast moet doen, heeft aan het uiteinde van de snavel een honingraat aan putjes. Ze zitten zowel in de onderste- als in de bovenste snavelhelft en zowel aan de binnen- als aan de buitenkant ervan. De Kiwi tikt alles aan wat hij tegenkomt. Je zou het kunnen vergelijken met de stok van een blinde. (In gevangenschap is geconstateerd dat de Kiwi bij elke aanraking van iets ook een snuivend geluid laat horen. Mogelijk speelt ook de reuk een rol bij het zoeken van eten)

De tong

Er is nog een categorie vogels die op de tast voedsel zoekt, namelijk de spechten, draaihalzen en andere leden van de spechtenfamilie. Zij hebben een tong waarvan in de middeleeuwen al bijzondere eigenschappen bekend waren. De tong is lang en kan in een holte prooidieren zoals insectenlarven of poppen opsporen met zijn tastsensoren. Het uiteinde is spits, kraakbenig en voorzien van schubben die achterwaarts opstaan en fungeren als haakjes. In het uiteinde zitten, behalve de tastreceptoren, ook twee openingen die een kleverige vloeistof afscheiden. De weerhaakjes, in combinatie met de kleefstof halen de prooi uit hun holte.

Speciale veren

Net als bij de mens heeft de vogel in de huid tastreceptoren voor onder andere temperatuur, pijn, jeuk etc. Deze gevoelsprikkels zijn natuurlijk ook van belang bij allopreening. Maar de vogel heeft iets extra's, dat bij kroelen het prettige gevoel veroorzaakt. We onderscheiden normaal bij de vogels drie soorten veren. Ten eerste dekveren, te verdelen in contourveren over het lichaam, de vleugel-pennen en de staartpennen. Ten tweede donsveren tussen de huid en de contourveren. (De snorharen bij bijvoorbeeld de nachtzwaluw zijn vergroeide contourveren, Ze hebben in de huid een cluster van heel gevoelige zenuwuiteinden). Ten derde heeft een vogel over zijn lichaam verspreid ook haarveren. Deze bestaan uit een dunne schacht en hooguit een pluimpje vlak aan het uiteinde. Ze zitten in hoofdzaak onder de contourveren, maar komen bij enkele (zang)vogels op sommige plaatsen hier bovenuit. Ze worden dan ook wel sierveren genoemd. Ze spelen een rol bij de balts, zoals bijvoorbeeld bij de kuif van de Aalscholvers of de staartpennen van de Kleine Plevier.

Foto Mariet Verbeek - Balts Kleine plevier

De functie van deze haarveren was tot voor kort nog niet bekend. (In 1964 werden ze door een bekend ornitholoog nog bestempeld als nutteloos en gedegenereerd). Maar de haarveren blijken zeer gevoelig voor trillingen en geven, via zenuwuiteinden in de huid, aan hoe de stand van de veren is en geven een signaal dat het verenpakket op orde moet worden gebracht. Indirect spelen ze ook een rol bij het sociaal- en baltsgedrag. In de nek zitten vaak meer van deze haarveren, waar ook vaak het kroelen plaatsvindt.

Het verzorgend kroelen heeft een tweeledige functie. Behalve het versterken van de onderlinge band heeft het ook een hygiënisch effect, namelijk het verwijderen van parasieten zoals teken en vlooiën; met name op plaatsen waar de vogel zelf niet bij kan.

Van ei tot pul

De huid van vogels is, evenals die van zoogdieren onder andere gevoelig voor aanraking en temperatuur. Van belang bij het uitbroeden en warm houden van de jongen is de broedvlek. Dit is een naakte plek op de buik die vogels in de broedtijd hebben. Tijdens deze periode zijn de veren uitgevallen of worden door de vogel zelf uitgetrokken. In die tijd vloeit er ook meer bloed naar de broedvlek, wat voor meer warmte ter plekke zorgt. Het aantal eieren dat de vogel legt, wordt gestuurd door de grootte van de broedvlek. Tastreceptoren in de huid zorgen daarvoor. Worden eieren uit het nest gehaald dan leggen veel vogels eieren bij. Dat blijven ze zo nodig doen tot soms wel een veelvoud van het aantal dat ze standaard leggen. De broedvlek moet bezet zijn. Dit gedrag is geconstateerd bij bijvoorbeeld zwaluwen, huismussen en mezen. Maar veel andere vogels doen niet mee aan die energie verslindende eieren leggerij. De Kievit bijvoorbeeld heeft straks gewoon een kuiken minder als je een ei uit het nest haalt. De wetenschap heeft hier nog geen verklaring voor.

In de broedvlek wordt de temperatuur van de eieren gemeten en door aanpassen van de bloedtoevoer worden de eieren op de gewenste temperatuur gehouden. Bovendien zorgt het contact van de broedvlek met de eieren ervoor, dat er een hormoon wordt aangemaakt dat er voor zorgt dat de vogel blijft broeden.

Ook opmerkelijk: bij broedparasieten, zoals Koekoek, bedient de tast een eigenschap die er voor zorgt dat het jong geen ander jong of ei in het nest duldt. Dat wordt, zoals bekend, uit het nest verwijderd.

Vluggertje

Het in stand houden van de soort is de belangrijkste reden van het bestaan van levende organismen. Daar moet dus aan gewerkt worden. Vogels copuleren alleen tijdens het broedseizoen. Begin en einde van het broedseizoen wordt door hormonen gestuurd. Bij niet monogame relaties is de paardrang bij vogels vaak ongeremd. Jongen van veel zangvogels bijvoorbeeld blijken vaak van verschillende vaders te stammen. Eendenvrouwtjes zijn niet veilig voor paarlustige woerden als er geen beschermend mannetje naast zwemt. De Heggenmus verricht een copulatie binnen één seconde. De Grote Vasa, een papegaaensoort, heeft daar wel twintig minuten voor nodig. De vraag is nu of door de tast gestuurde gevoelens bij het paren een rol spelen. De contacttijd is tijdens de paring immers vaak heel kort. Tim Birkhead beschrijft in zijn boek 'De zintuigen van vogels' uitgebreid zijn onderzoek daarnaar. Hij levert daarin het bewijs dat niet alleen de natuurlijke drang, maar ook de tast een rol speelt bij de paringsdrift van vogels.

Geraadpleegde literatuur: Tim Birkhead, De zintuigen van vogels.

De Gortmeule

AUTEUR: JOHAN HOEIJMAKERS

Foto Cora Oostendorp - De Gortmeule

De naam 'De Gortmeule' treffen wij al vrij vroeg aan in de Horster archieven. In de 16e en 17e eeuw betaalde de bezitter van de Gortmeule jaarlijks twee malder rogge aan de kerk voor een mis op het St. Severus altaar. Uit een verkoopakte uit 1763, welke zich in het 'archief van de Schepenbank van Horst' in Maastricht bevindt, blijkt dat 'het goet genaemt de Gortmeule gelegen onder Schadijk groot omtrent 12 morgen' (= 4 hectare) jaarlijks erfthins (grondrente) aan de kasteelheer moest betalen. De bewoner in 1763 was een zekere Geurt Hanssen.

In 1908 kochten Hannes Hoeijmakers en Gertruda Vullings de Gortmeule van de weduwe Dinghs. De boerderij was toen de helft zo groot als dat zij nu is. Het dak was toen nog van riet. De boerderij is van het hallehuistype. Vooral in de keuken is dit nog zeer duidelijk te zijn. In de muur zijn nog de beide gebintstijlen te zien.

In 1977 is de Gortmeule geheel gerestaureerd door de huidige bewoners, Ton en Fien Hoeijmakers. Sinds dat jaar staat het ook op de landelijke monumentenlijst. Achter het woonhuis bevindt zich een **wagenschuur** ('De Schop'), geheel opgetrokken uit riet. Dit is een zeldzaamheid in het Noord-Limburgse Landschap.

Op 300 meter van de boerderij staat een monumentale **eikenboom** (geschatte leeftijd ongeveer 200 jaar). Hier plaatste Hannes Hoeijmakers in 1915 een veldkruis welke

Foto Cora Oostendorp - de wagenschuur

de naam 'Het Gortmeules Kruis' meekreeg. Deze boom met kruis, het landweggetje daar naar toe en de boerderij met zijn karakteristieke landschap vormen een prachtig geheel en één van de weinige 'inkijkjes' in hoe het er hier vroeger uitzag.

Rond de boerderij zijn veel soorten fruitbomen aanwezig. Zo zijn er drie oude hoogstam Perenbomen te zien die ongeveer 100 jaar (!) oud zijn. In 1977 is een nieuwe hoogstamboomgaard aangeplant met oude Appel- en Perensoorten. Verder zijn er Kersenbomen, Notenbomen, Kastanjabomen en veel klein fruit. Samen met de 400 strekkende meter heggen op de landerijen, zorgt dit alles voor een afwisselend landschap.

de buurt

Foto Cora Oostendorp - Eikenboom

Ieder jaar opnieuw wordt er een stuk land ingezaaid met akkerrandkruiden. Voorheen werd er altijd een perceel met rogge ingezaaid voor o.a. de Patrijzen en de Leeuwerik. Helaas zijn deze vogels verdwenen door de ernstige vershraling en 'verhekkings' van het omliggende landschap. Gelukkig zijn er wel andere diersoorten zoals de Vos, Bunzing, Wezel, Das, Kerkuil, Steenuil, Torenvalk en de Sperwer. Ze zijn vaak te zien of te horen rond de Gortmeule.

Sinds de jaren 70 van de vorige eeuw deden en doen de huidige bewoners Ton en Fien er alles aan om dit mooie

stukje oud Horst, gelegen in een sterk aangetast landschap, te behouden voor het nageslacht. Door vele weerstanden heen is hen dat goed gelukt. Zo werd in 2000 een stuk grond ter grootte van 4 hectare aangekocht; waarvan 1 hectare door broer Chrit Hoeijmakers. Het is gelegen achter de boerderij en heette vroeger al 'Het Gortmeules Ven'. Het is een uitloper van natuurgebied 'de Pês' (Castenrayse vennen).

De aankoop werd gedaan om hier de natuur zijn vrije gang te laten gaan en weer in oude glorie te laten herrijzen. Dit laatste werd mede gerealiseerd door de financiële ondersteuning van de provincie Limburg.

Twintig jaar later is het resultaat van een heldere visie en jarenlange volharding in het realiseren van deze visie dat de Gortmeule met zijn landerijen en natuur in 2011 een Landgoed is geworden. Dit landgoed vormt het Hart van de Groene corridor: het gebied vanaf het Gortmeules Kruus tot aan de Pês. Met behulp van de gemeente Horst aan de Maas, Waterschap Peel en Maas, de provincie Limburg en Staatsbosbeheer wordt er een natuurlijke zone (ongeveer 6 hectare) gecreëerd waar de beek de Diepe Leng weer meandert en waar flora en fauna ongestoord kunnen gedijen. De boerderij was en is het hart van het Landgoed. Het onderhoud en het beheer ervan zal in de komende jaren overgenomen worden door Stichting Landgoed de Gortmeule welke zonder winstoogmerk of persoonlijk belang dit stuk oud Horst zal bewaren voor volgende generaties.

Foto Cora Oostendorp - Erfversiering

Het interview

AUTEUR: MARIJKE LUKKER-HIRS

Mathijs Herremans

Mathijs (26) woonde net een paar dagen in Griendtsveen aan de kop van de Deurnse Peel toen daar de heftige veenbrand (eind april '20) uitbrak. "Ik werd meteen geëvacueerd. De inboedelverzekering moest nog afgesloten worden", zegt hij.

Voor het interview parkeerde ik, de vele recreatieve fietsers ontwijkend, mijn auto tegen de boom voor zijn huis. Een beroerd begin voor een interview in een natuurblad. Boom en auto zonder schade, maar toch: "Sorry boom."

Mathijs groeide op in Veldhoven en verhuisde in 2013 naar Melderslo. Daar kwam hij weer in contact met de natuur. Als kleine jongen was hij er ook al door gefascineerd. Op school was er een koolwitjesproject van De Vlinderstichting, herinnert hij zich. In een vakantie kreeg hij de poppen mee. Een vlinder kwam uit en naar zijn herinnering bleef die steeds op zijn hand zitten. "Na een paar dagen vloog hij uit mijn hand over het huis, ik zwaaide hem uit en heb dat beeld nog voor me. Dit is mij zo bij gebleven, alle scholen zouden 'iets' met natuur in de klas moeten doen. Om de een of andere reden zijn kinderen gek op kruipende en vliegende insecten."

Mathijs Herremans

In het Zoemhukske volgde hij een cursus over bijenhouden en kreeg zelf ook bijenvolken. Vanuit zijn thuis vlogen 'zijn' bijen op blauwe bessen. "Nu worden er meestal hommels voor de bestuiving gebruikt", zegt hij. De afgelopen jaren verdiepte hij zich in allerlei soorten honingbijen en de verschillende manieren van imkeren. Dat resulteerde in het boek: 'Imkers van de Wereld' waarvoor hij twaalf imkers van over de gehele wereld interviewde. Via internet zocht hij contact. De imkers kregen dezelfde vragenlijst opgestuurd. Zo bevat het boek informatie over de ideeën, de ervaringen en de manier van werken van beroepsimkers, hobby-imkers, boomimkers, korfimkers en biologische imkers van Cuba tot Australië en van Polen tot Zuid-Afrika. Het boek kwam in 2019 uit.

Hij kan zich goed concentreren op een interessant onderwerp wat een voordeel is om zo'n werk tot stand te brengen. Iets dat hij oppakt, wil hij ook erg goed doen, zoals nu de koninginnenteelt. Eerst zoekt hij alles goed uit en weet daardoor vaak meer dan kenners. Hij heeft ook een goed geheugen. Zijn moeder zegt altijd: "Als Mathijs het niet meer weet, klopt het niet."

Ook legde hij zich toe op natuurfotografie en zette die foto's met verhalen op zijn website. Nu hij druk bezig is met de Zwarte bijen, de koninginnenteelt en met honingslingeren is het fotograferen wat op de achtergrond geraakt.

Marijke: "Er staan duizenden kasten voor de honingbij rond de Biesbosch. De honingbij verdringt solitaire bijen waarvan ook een aantal van de rode lijst, las ik. Hoe denk jij daar over?"

"Het probleem is dat in de Biesbosch veel Reuzenbalsemien/Springbalsemien groeit. Dat is een invasieve exoot, die de inheemse planten waarop de solitaire (wilde) bijen vliegen, verdringt. Voor de honingbijen is de balsemien een goede plant, daarom staan er veel kasten van imkers. Staatsbosbeheer wilde nog maar 100-150 volken toelaten, maar veel imkers zetten hun kasten bij boeren met een weiland aan de rand van het gebied. De balsemien is een aardige plant, maar is dominant in veel gebieden net als de Japanse duizendknoop en de Amerikaanse vogelpest. De Biesbosch was vorig jaar ook erg droog. Daar kan de balsemien slecht tegen; imkers hadden er nauwelijks honing van. De hei zal het er nu wel goed doen", zegt hij.

Marijke: "Ik bedenk dat als een imker zijn kasten in mijn tuin wil zetten, ik dat wel aardig zou vinden. Dat het echter niet om mijn tuin zou gaan, maar om een natuurgebied een stukje verderop en dat dit nadelig zou zijn voor wilde bijen, heb ik me nooit gerealiseerd."

"Tot twee kilometer levert een bij nog nectar op. Veel verder levert het alleen stuifmeel op. Door zoveel kasten op één plek te plaatsen, krijg je overbevolging." Mathijs vermoedt dat veel imkers de bijen dan al vroeg moeten bijvoeren met suiker.

“Veel imkers hebben eigenlijk niks met de natuur”, denkt hij. Ze hebben wel dat imago, omdat ze bijen houden. Hij noemt zich zelf tegenwoordig ‘ecologisch’ imker. Het gaat hem eigenlijk niet om de honing, maar om het beschermen van de Zwarte bij, de *Apis mellifera mellifera*. Deze bij is bestand tegen het wisselvallige weer dat we hier kennen en, in tegenstelling tot wat imkers denken, niet agressief. De westerse honingbij is de *Apis mellifera*.

Marijke: “Zijn er ook professionele bijenhouders?”

“In Nederland kan niemand van de honing leven, wel van de bestuiving. In het buitenland, zoals op Sicilië kan men wel van de honingopbrengst leven.” Twee keer is hij op Sicilië geweest. “De bermen en akkers staan daar vol met wilde bloemen. Er is daar veel meer dracht. De discussie over solitaire bijen en de honingbijen lijkt soms wel op een soort rassendiscriminatie”, zegt hij, “mij gaat het om de bescherming van lokale bijen, om het behoud van de diversiteit, om de bescherming van de Zwarte bij. De Zwarte bij kan goed omgaan met de lokale omstandigheden. Ik heb dit voorjaar maar een enkel volk bij moeten voeren in tegenstelling tot andere imkers, waar kilo’s suiker doorheen zijn gegaan. Bij Zwarte bijen stopt de koningin met eitjes leggen als het weer slecht is en dat bespaart voedsel. De volken blijven dan wel wat kleiner, maar dat helpt ook weer in de concurrentie met de solitaire bijen.” Zoals gezegd houdt hij zich nu meer bezig met de solitaire bij en de bescherming van de Zwarte bij in zijn tuin, waar een inheemse wilde bloemenweide moet komen.

In 2019 organiseerde hij een workshop over woud-imkeren met Poolse imkers. Van het Limburgs Landschap kreeg hij de benodigde bomen.

Als kind is Mathijs tweemaal in de binnenlanden van Suriname op kamp geweest. In 2020 bezocht hij het land opnieuw. “Prachtige natuur. En zo’n eenvoudige manier van leven. Je hebt daar nog de kostgrondjes.”

Marijke: “Kostgrondjes?”

“Zo noemen ze dat in Suriname. Dat zijn kleine landbouwgrondjes in de jungle, die na één, twee jaar teruggeven worden aan de natuur. Ze groeien weer dicht en worden vervangen door nieuwe kostgrondjes. Ik had trouwens heimwee toen ik terug in Nederland was!”

Marijke: “Wil je niet emigreren?”

“Wat moet ik in de jungle doen? Alle jongens die ik kende toen ik er als kind was, wonen nu in de stad (Paramaribo). Misschien als het hier winter is”, lacht hij.

Marijke: “Voor Nederlandse begrippen woon je hier ook in de rimboe! Er zijn i.v.m. Corona weinig activiteiten geweest. Ook niet van het IVN. Mis je het?”

Mathijs denkt dat het sowieso lastig wordt om ’s avonds naar ’t Zoemhukske te gaan. Het is driekwartier tot een uur fietsen langs een onprettige weg.

Marijke: “Heb je nog een advies voor het IVN wat betreft jongeren? Hoe krijg je meer jongeren in de vereniging?”

“Kijk hoe de NJN, de Jeugdbond voor Natuurstudie en de JNM, de Jeugdbond voor Natuur-en Milieustudie dat doen. De activiteiten gewoon praktisch houden, zoals vlinders vangen, padden overzetten ed. Blaadjes invullen waarop kennisvragen staan, is geen goed idee om jongeren warm te maken voor de natuur. Op school moeten ze al zoveel”.

Zwarte bijen

Ommetje 't Grootveld

AUTEURS HEIN HERIJGERS & JEU HOEIJMAKERS

De nummers op de kaart corresponderen met de nummers in de tekst

Wandeling door zeer gevarieerde landschappen, met diverse monumenten.

Route: ongeveer 5 km. Grotendeels rolstoeltoegankelijk*

Duur: ongeveer 2 uur.

*Bij **nr.7** kan de route ingekort worden naar **nr.13 (rode stippellijn)** om dan van daar naar het startpunt (**nr.1**) te lopen nabij Guesthouse Kronenbergerhof.

Het Grootveld, 't Grutteveld in de volksmond, ligt tussen De Hees en De Steeg, het kerkdorp Kronenberg (1200 inwoners) en het dorp Sevenum (6700 inwoners). Het kenmerkt zich door zijn open karakter en hooggelegen akkers. De half verharde Steegbreedeweg doorkruist het gebied. Aan de randen liggen buurtschappen, met namen zoals : 'Voorste Steeg', 'Achterste Steeg', 'Op den Bergen', 'Voorste Hees' en 'Achterste Hees'. Op de akkers zelf komen geen beekjes voor, waardoor er geen directe ontwatering is in het centrale gedeelte. Aan de noordkant stroomt de Schorfvenloop, die via de Blakterbeek in de groote Molenbeek uitkomt. Aan de zuidkant loopt de Kattenstaartse Beek, die ook in de Groote Molenbeek uitkomt.

De bodem van 't Grootveld bestaat vooral uit zandgrond met een humeuze bovenlaag die dikker is dan 50 centimeter. Die dikke laag is ontstaan door geleidelijke ophoping met materiaal uit potstallen vermengd met heideplaggen. In de grond in de wat lager gelegen delen bij de Blakterbeek, Kattenstaartse beek en de Groote Molenbeek, komt soms veen in de bodem voor. Het westelijke deel langs het Bedelaarspad wordt begrensd door zandduinen. Deze zijn rond 1900 grotendeels beplant met grove den. De voormalige 'Paasberg' en nog enkele zandduinen lig-

gen op +34.3m NAP. De Paasberg is nu door zandafgraving verdwenen. Door de eeuwen heen is de teelt op de akkers veranderd van voornamelijk graan, aardappelen, suikerbieten en later mais, naar vollegroondsgronteteelt met sla, prei, pompoen en fruitteelt en weilanden.

Startpunt (nr.1) Het ommetje begint bij Kronenbergerhof, Kronenbergweg 18, Kronenberg.

2

Sla, vanuit Kronenbergerhof, op de kruising linksaf de halfverharde weg in (richting '**knopen lopen**' **nr.26**). Sta even stil na ongeveer 100 meter. Links is de **kerktoren** van Kronenberg te zien en rechts drie voormalige boerderijen.

Kerktoeren Kronenberg

3

Sla bij de eerste kruising rechtsaf. Links ligt een laagstam boomgaard.

Loop verder tot de Kruisboom.

4

Sla bij de **Kruisboom** rechtsaf en vervolg de halfverharde weg. Sta na ongeveer 50 meter even stil. Kijk om in de richting van de kerk van Sevenum en ontdek de lichte bolling in het landschap (ongeveer een halve meter).

Kruisboom

Ook de randbebouwing van de Achterste Steeg is vanaf dit punt duidelijk zichtbaar. Vervolg de route tot aan de verharde weg.

5
De verharde weg heet ook wel het Bedelaarspad. Vroeger was dit de grens voor personen die niet welkom waren in het dorp, zoals bedelaars. Ga rechtsaf en vervolg de verharde weg tot het **oorlogsmonument** net om de hoek. Ga dan weer terug. Op het kruispunt rechtsaf de halfverharde weg in. Aan de linkerzijde liggen paraboolduinen.

Oorlogsmonument

6
Vervolg de halfverharde weg tot aan de merksteen met de **Romeinse helm**. Volg richting **'knopen lopen' nr.22**. Aan de linkerzijde ligt het hondenoefenterrein PHV. Sla voorbij het hondenoefenterrein op de splitsing rechtsaf. Vervolg de route tot aan de kruising (**nr.7**)

7
Sla op de kruising linksaf het bospad in. Rolstoelgebruikers kunnen hier een rolstoeltoegankelijke route nemen door rechtdoor van routepunt **nr.7** naar routepunt **nr.13** te gaan (tot aan de gedenksteen).

8
Vervolg het bospad tot aan het perceel waar bosvorming plaatsvindt, **nr.8** op de kaart. Hier staat aanplant van groepjes jonge Beukenbomen.

9
Vervolg het pad. Aan de rechterzijde staat op een gegeven moment de bank 'tiedzat'. Sla voor de bank rechtsaf en volg het bospad. **'knopen lopen' nr.34**.

10
Vervolg het bospad. Deze maakt op een gegeven moment een slinger met aan de rechterzijde een visvijver. Blijf het pad volgen tot aan de Heesbreede weg. Sla hier rechtsaf en volg de weg tot aan de ingang van de visvijvers. Volg **'knopen lopen' nr.21**.

11
Sla via het klaphek rechtsaf en loop tussen de vijvers door. De route loopt om de meest zuidelijke vijver (zie **rode** lijn op de routekaart). Vroeger lag hier woeste grond die later in gebruik was als landbouwgrond. Nu zijn hier visvijvers gegraven. Het zand dat hier uit kwam is ook gebruikt bij de reconstructie van de rondweg bij Eindhoven in 2010.

12
Verlaat de visvijver aan ingang/uitgang poort Kronenbergweg. De naam "an 't leëmsgaat" op het houten toegangshek van het weiland, verwijst naar de lokale winning van leem voor de voormalige veldbrandoven.

13
Ga hier eerst naar rechts naar de gedenksteen Oranje Vrijstaat. Keer om en loop vanaf hier terug naar Kronenberghof, het startpunt van het ommetje.

Merksteen Romeinse gouden helm

Paddenstoelen bestuderen

AUTEUR: CORA OOSTENDORP

Het is herfst en overal zijn paddenstoelen te zien. Waar komen die zo snel vandaan? Een gewone plant kiemt uit een zaadje en het duurt op zijn minst enkele weken voordat die volwassen is. Bij een paddenstoel is dat meestal een kwestie van dagen en soms zelfs maar van uren.

Zwamvlok zoeken

Om te weten te komen hoe paddenstoelen groeien, moet u eens een flinke paddenstoel uitzoeken in het bos, op een plek waar veel dode, vergane bladeren liggen. Dit noemen we humus. Verwijder nu voorzichtig, met kleine beetjes tegelijk, de humus in de directe omgeving van de paddenstoel en blijf heel goed kijken. Als u bij de voet van de paddenstoelen steel bent gekomen, ontdekt u een soort spinnenweb van fijne, witte draadjes die met de steel verbonden zijn. Dit heet een 'zwamvlok'. De draadjes zijn heel teer en het is moeilijk dit netwerk over een groot oppervlak bloot te leggen. Als u dit zou lukken, zou u kunnen zien dat er aan de rand van de zwamvlok kleine gezwelletjes zitten, de een groter dan de andere. Dit worden de nieuwe paddenstoelen. Ze zitten kant en klaar in de grond en hoeven alleen maar water op te nemen om het weefsel te laten opzwellen en bij dat proces 'schiet' de paddenstoel uit de grond.

Verschillen beschrijven

Zonder de namen van de paddenstoelen te weten, kunt u toch een indeling maken door ze te beschrijven. Als u een wandeling maakt, schrijf dan eens op hoe de paddenstoelen die u tegenkomt, eruit zien. Er is gemakkelijk al snel een onderverdeling te maken in paddenstoelen met een gesteelde hoed en paddenstoelen die er heel anders uitzien bijvoorbeeld een bol, een korst, een ster, een schotel. Als u met een spiegeltje aan de onderkant van de gesteelde paddenstoelen kijkt, kunt u twee vormen zien: onder de hoed zitten straalsgewijs verlopende plaatjes of fijne buisjes. Om te weten te komen waarvoor die plaatjes en die buisjes dienen, kunt u het volgende proefje doen.

Sporenfiguur maken

Neem een paddenstoel met plaatjes aan de onderkant. U kunt hiervoor ook een paddenstoel kopen, bijvoorbeeld

Foto Cora Oostendorp - Plaatjes zwam

Foto Cora Oostendorp - Steel afsnijden

een grote champignon of de Portobello, met donkere plaatjes. Leg de hoed op een stuk stevig wit papier. Als u een paddenstoel neemt met witte plaatjes, leg die dan op een donkere ondergrond. Leg over de hoed een kom of een pot, er mag in ieder geval geen lucht onder de paddenstoelenhoed stromen.

Foto Cora Oostendorp - Paddenstoelenhoed onder een kom

Haal na een uur of acht de kom weg en, heel voorzichtig, de hoed. U ziet nu de afdruk van de onderkant van de hoed. Dat komt omdat er van de plaatjes sporen zijn afgevallen. Eigenlijk heeft u nu geen afdruk van de plaatjes maar van de sleufjes tussen de plaatjes. Met een buisjeszwam kan dit ook. Als u over de sporenfiguur wrijft, is hij beschadigd, de sporen liggen los. U kunt het sporenfiguur houdbaar maken door het te bestuiven met fixatief.

Foto Cora Oostendorp - Sporenfiguur

2x Paddenstoelen

AUTEUR: HENNY GROULS

Lezing
11 oktober
20.00 uur
Zoemhukske

Excursie
16 oktober
Theetuin Roode Vennen

Op een wandeling is de meest gestelde vraag of een bepaalde paddenstoel eetbaar is. Het antwoord is soms moeilijk met zekerheid te geven. De paddenstoelen die je in de winkel koopt, zijn in ieder geval eetbaar.

Maar, behalve eetbaar of niet, er zijn meer manieren om paddenstoelen onder te verdelen.

Gerard Compiet, houdt op **11 oktober** een **lezing** over paddenstoelen en zal aan de diverse soorten aandacht besteden.

Vijf dagen later, op **16 oktober**, zal hij in een **korte excursie** een aantal paddenstoelen laten zien, waarover hij in de lezing gesproken heeft.

Op 11 oktober zijn, i.v.m. de onderlinge afstand, maximaal twintig bezoekers in het Zoemhukske mogelijk. Belangstellenden dienen zich van tevoren aan te melden via de website van IVN De Maasdorpen. Toewijzing geschiedt op volgorde van aanmelding. Iedereen krijgt bericht: welkom of reserve.

Gerard Compiet wil op 16 oktober alle toehoorders bij de lezing de kans geven deel te nemen aan de excursie en is bereid deze twee keer met tien personen te lopen. De tijden worden op de site bekend gemaakt. Ook hier is opgave via de site nodig. Toehoorders bij de lezing hebben voorrang bij de excursie.

Aangemeld en onverwacht kun je niet!
Laat het even weten; dan is er een plek voor een ander!

Foto Marlo Godding

Verenigings

Door de rivier ontzien

PLANTENWERK GROEP JOCHUMHOF IN STEYL - AUTEUR THEO VAN LEER

Op vrijdag 23 juli bezocht onze Plantenwerkgroep de Jochumhof in Steyl. Hierbij een impressie. Waar het maaswater drie dagen geleden nog tegen de drempel van het Grand Café klotste, maakte de plantengroep van IVN-De Maasdorpen een wandeling door de botanische tuin van de Jochumhof. Gelukkig heeft het water ditmaal de tuin gespaard. Zo anders was het tijdens de overstroming van 1993 toen het water binnendrong getuige het merkplaatje op de steunpilaar in de gelagkamer.

Foto Theo van Leer

Dit artikel zou te lang worden om te beschrijven wat we allemaal zijn tegengekomen.

Een keur aan planten en bomen waarvan de zaden in de jaren dertig door missionarissen uit alle werelddelen werden meegebracht. Al slenterend door de rotstuin staat daar op een schaduwrijke plaats de Zwarte Nieswortel. Nu onooglijk maar in bloei met zwartpurperen bloemen. Een dodelijk giftige plant, in de oudheid al beschreven als braakmiddel.

En neem nu de *Astrantia major* oftewel Sterrekruid. In de volksmond heet het Zeeuws Knoopje. Genoemd naar een streeksieraad en sinds de 18e eeuw onderdeel van de Zeeuwse klederdracht.

Foto Theo van Leer - Zeeuws knoopje

Of wat dacht u van Kattenkruid. Een plant met etherische oliën waarvan sommige mild hallucinerend werken. Katten reageren er verschillend op.

Foto Theo van Leer - Kattenkruid

Als ze de geur hebben opgesnoven, of als ze er van hebben gegeten. De kat van ons medelid René Colbers had naar verluid de gewoonte om miauwend in het kruid te rollen. Inmiddels is het beestje zeventien....en afgekickt.

De botanische tuin van pater Peter Jochum herbergt een enorme diversiteit aan planten met de daaraan verbonden verhalen. Een middag is te kort om al het schoons te begrijpen. Laten we hopen dat we hier van generatie op generatie nog van mogen genieten en leren.

Foto Theo van Leer - De Maas

En dat moeder Maas compassie toont in haar driften ten gevolge van de toenemende extremen van het klimaat. We hebben genoten, en met een consumptie op het terras een fijne middag afgesloten.

Foto Theo van Leer - de groep

Tellers gevraagd

VOGELWERK GROEP

Al vanaf 2014 zoeken en controleren vogelaars van onze IVN afdeling nesten van de buizerd en de havik in het Schuitwater. Dit is een reservaat van Staatsbosbeheer (SBB). Bij de dunning van het bos en bij ander onderhoud wil SBB nesten van roofvogels niet verstoren en daarom willen ze graag weten waar nesten zitten. Nu willen we ook in de Schadijke Bossen nesten van deze roofvogels gaan zoeken. Er zijn al wat gegevens van voorgaande jaren, maar er is vanaf 2014 niet systematisch aan gewerkt.

Wie wil ons hierbij helpen?

De werkwijze bij dit onderzoek is als volgt: van half november tot half juni wordt er een halve dag per 14 dagen in het veld gewerkt. Dit werk bestaat uit het zoeken van nesten in de periode dat er geen blad aan de bomen hangt (november tot half mei) en daarna (tot half juni) uit het volgen/controleren van nesten waar daadwerkelijk vogels zitten. Er is geen specifieke voorkennis nodig. Iedereen kan helpen bij het zoeken van dergelijke grote nesten in bomen en iedereen kan vanaf de grond kijken of er al jongen op het nest te zien zijn.

Het mooie van dit vrijwilligerswerk is dat je van de paden af mag en dat je hierdoor een andere kijk op het bos krijgt doordat je meer verrassingen tegen komt dan bij een gewone wandeling. Te denken valt aan nesten van de rode bosmier, hazen, reeën, dassenburchten, houtsnippen, spelende jonge vossen enz. En niet in de laatste plaats is het boeiend om meer te weten te komen van het reilen en zeilen van grote roofvogels zoals buizerd en havik.

Werktijden: van ongeveer negen uur tot half één, doorde week of op zaterdagen.

Frequentie: in de periode van half november tot half juni eenmaal in de 14 dagen, maar eenmaal per maand kan ook.

Het eindproduct dat we aan SBB leveren is een stafkaart met daarop aangegeven de territoria met de nesten en een kleine schriftelijke toelichting.

Laat maar horen of je zin hebt om eens mee te gaan ter kennismaking.

Aanmelding hiervoor kan bij: **Paul Oostendorp**.

E-mail: cora@bourgonjon.nl

Foto Cora Oostendorp - Buizerd

Wil je meedoen met natuuronderhoud?

VNEL VRIJWILLIG NATUUR EN LANDSCHAPSBEHEER

Vanaf eind oktober start de werkgroep VNeL (Vrijwillig Natuur en Landschapsbeheer) weer met de onderhoudswerkzaamheden in het landschap en in de natuurgebieden in de gemeente Horst aan de Maas.

Het betreft onderhoud aan kleine landschapselementen en hulp bij arbeidsintensieve beheersmaatregelen in natuurgebieden van Staatsbosbeheer en Stichting Het Limburgs Landschap. Daarbij is het streven om kleine landschapselementen en cultuurhistorische waarden veilig te stellen voor de toekomst en in de grotere natuurgebieden de met name zeer kwetsbare natuurwaarde te behouden en waar nodig te verbeteren.

De data dit jaar zijn: 30/10, 6/11, 20/11 en 4/12

In de periode van eind oktober tot begin december wordt iedere zaterdagmorgen gewerkt van 9.30 uur tot 12.30 uur. Voor gereedschap, werkhandschoenen en koffie met iets lekkers wordt gezorgd.

Op 6 november vindt de Natuurwerkdag plaats, i.s.m. Staats Bosbeheer en de Peelrunners.

Wil je een of meerdere keren meedoen? Geef je dan op bij: **Ton Wismans**, tel. **06 286 68 032**

De werkzaamheden en werkplekken worden nog verder ingevuld in overleg met de terreinbeheerders. Verder wordt nog bepaald in welke vorm de Natuurwerkdag doorgaat.

Uit de oude

AUTEUR: MARIJKE LUKKER

Behangersbij

Laatst knipte ik wat uitgebloeide rozen weg en verbaasde me over de precieze ronde hapjes uit de blaadjes (foto). 'Welk beestje doet dat?' vroeg ik me af.

In plaats van het internet op of in te duiken of een foto op een natuursite te plaatsen, heb ik er ouderwets een boekje (foto) bij gepakt. Een afbeelding leidde me naar een interessante tekst.

161. Schade door Gewone Behangersbij

Megachile centuncularis L.

Afgebeeld is een viervleugelig en vliesvleugelig insect met duidelijke beharing op alle lichaamsdelen. Het is een van de vele soorten 'wilde bijtjes', die in onze streken zoveel bloemen van kruiden en struiken bestuiven en daarom beslist niet kunnen worden gemist in het natuurlijk evenwicht tussen planten en dieren. De wijfjes bezitten een zogenaamde 'buikschiuer'; dat is een borstelige beharing aan de onderkant van het achterlijf, waarmee ze stuifmeel bijeengaren. Dit dient als voedsel voor de larven, die in een grondnest

-----Kwekkertje-----

Een hooiwagen is geen spin

In de herfst kunt u in struiken een diertje met lange poten tegenkomen. Veel mensen denken dat het een spin is, maar dat is niet zo. Het is een hooiwagen.

Hooiwagens lijken op spinnen met grote poten. En net als spinnen hebben ze er acht. Samen met mijten en teken zitten hooiwagens dan ook in de grote groep van de spinachtigen. Toch is er een opvallend verschil tussen een hooiwagen en een spin. Een spin heeft een sterke insnoering tussen het achterlijf en het voorlijf waardoor hij twee lijven lijkt te hebben. Een hooiwagen heeft dit niet. Op de foto ziet u duidelijk dat er maar één lijf te zien is. Verder heeft een hooiwagen maar twee ogen, terwijl een spin er liefst acht heeft. Er zijn verschillende soorten hooiwagens, sommige met korte poten en sommige met hele lange poten.

Hooiwagens leven op vochtige plaatsen. Ze zitten meestal verscholen tussen hoge planten, tussen lang gras, in struiken en tussen afgevallen bladeren. Ze leven van kleine diertjes zoals mijten en insecten.

Deze vangen ze niet met een web maar gewoon door achter ze aan te rennen op hun lange poten. Ook dode dieren worden gegeten en zelfs hun uitwerpselen. Ze behoren dus tot de opruimers in de natuur. Verder eten ze schimmels en vruchten.

Als een hooiwagen bij een poot beetgepakt wordt, laat deze los. De losse poot blijft nog een poosje trillen en leidt zo de aandacht af. Ondertussen kan de hooiwagen zich in veiligheid brengen. De afgevallen poot groeit niet meer aan maar ook met minder poten kan hij zich goed redden. **Tekst & foto** Cora Oostendorp

Hooiwagen

Wil jij ook graag wat schrijven?

Kopij aanleveren, waar kun je het beste op letten?

Opmaak

Schrijf het artikel zonder opmaak. We kunnen maar één lettertype en een lettergrootte opmaken voor normale tekst. Het is mogelijk vet en cursief te gebruiken. De ervaring leert dat cursief niet goed te onderscheiden is van de normale opmaak. **Gebruik géén tabellen.**

Subkopjes

Als je gebruik wilt maken van subkopjes voor alinea's in de tekst dan is het mogelijk hier de opmaak op aan te passen. Schrijf boven elk tekstblok één trefwoord of een korte zin. Let op deze zin moet in één kolombreedte passen.

Titel

Bedenk een korte pakkende titel. Een titel wordt over de halve of hele pagina geplaatst. Een subtitel is qua opmaak onhandig maar het kan als het per sé moet, hou er rekening mee dat dit ten koste gaat van de ruimte voor het artikel.

Artikel

De artikel opmaak is twee kolommen per pagina. Schrijf in de tekst in blokjes (alinea's). Scheidt deze alinea's met een witregel. Binnen een alinea kan gebruik gemaakt worden van een return, waardoor de tekst op een nieuwe regel begint.

Het is helaas niet mogelijk kleine witruimtes te creëren door een harde return. Daarom kan de tekst, binnen een alinea, het beste achter elkaar aan geschreven worden.

Afbeeldingen

Afbeeldingen of foto's moeten van goede kwaliteit zijn, 1 MB of meer. De afbeeldingen beslaan de breedte van een kolom, of zelfs een halve of hele pagina. Verticale smalle foto's zijn daarom onhandig.

Horizontale of bij te snijden verticale foto's zijn ideaal. Let bij het maken van foto's op dat deze niet te donker zijn, of scheef en het is van belang dat het onderwerp scherp is. Coverfoto's het liefst aanleveren in portretstand.

Plaats in de tekst (*1) aan waar bijvoorbeeld afbeelding 1 ongeveer hoort.

Bronvermelding

Vermeld wie de eigenaar is van de afbeelding of een plaatje, eventueel het onderwerp en de locatie. Het onderwerp en de locatie zijn soms in het kader van het artikel van belang als ondersteunende informatie.

Plaats deze informatie in de titel van het plaatje of afbeelding, bijvoorbeeld afb 1 - naam fotograaf - onderwerp

Het adres voor jouw kopij

ivndemaasdorpen@gmail.com

Foto Cora Oostendorp - Inktzwammen

Lever je kopij aan voor:

1 december
1 februari
1 april
1 juni
1 augustus

Vacatures

IVN de Maasdorpen is een bloeiende, actieve vereniging. Om onze werkzaamheden ook in de toekomst te kunnen blijven uitvoeren, zijn wij op zoek naar een penningmeester, een secretaris en een lid van de communicatie commissie.

Ben je enthousiast?

Neem contact op met het secretariaat:
ivndemaasdorpen@gmail.com

Activiteiten

Wat & Wanneer

Zondag	3 oktober	Herfstmiddag met Imkers
Maandag	11 oktober	Wandeling Paddenstoelen (PWG)
Maandag	11 oktober	Lezing Paddenstoelen
Zaterdag	16 oktober	Wandeling Paddenstoelen (A&G)
Zaterdag	16 oktober	Watervogeltelling (VWG)
Maandag	25 oktober	Speurtocht Bomen
Zaterdag	30 oktober	Werkdag VNeL
Zaterdag	6 november	Landelijke Natuurwerkdag
Zaterdag	13 november	Werkdag VNeL
Zondag	14 november	Wandeling Herfst
Zaterdag	20 november	Werkdag VNeL
Zaterdag	20 november	Watervogeltelling (VWG)
Zaterdag	27 november	Werkdag VNeL
Maandag	29 november	Lezing Water in de tuin
Zaterdag	4 december	Werkdag VNeL
Dinsdag	14 december	Excursie Sterrenwacht
Zaterdag	18 december	Wandeling Volle maan
Zaterdag	18 december	Watervogeltelling (VWG)
Zaterdag	8 januari	Nieuwjaarswandeling
Zaterdag	5 maart	Start vogelcursus

Onze werkgroepen

A&G - Activiteiten & Gidsen

PWG - Plantenwerkgroep

VWG - Vogelwerkgroep

VNeL - Vrijwillig Natuur en Landschapsbeheer

Heb je interesse om een keer mee te doen met een activiteit van een van onze werkgroepen?

Meld je dan aan bij de betreffende coördinator. Kijk snel op pagina 2 bij Werkgroepen & Commissies.

Voor wandelingen met een gids (A&G) en lezingen kun je je aanmelden via onze website.

Foto Marlo Godding

BEZOEK ONZE IVN WEBSITE

[HTTPS://WWW.IVN.NL/AFDELING/DE-MAASDORPEN](https://www.ivn.nl/afdeling/de-maasdorpen)

VOLG ONS OP FACEBOOK

[HTTPS://WWW.FACEBOOK.COM/IVNHORST/](https://www.facebook.com/ivnhorst/)